

Rahandusministeerium
kertu.fedotov@fin.ee
info@rahandusministeerium.ee

Teie 23.01.2026 nr 1.1-10.1/362-1.
Meie 19.02.2026 nr 26694

Kogumispensionide seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu

Lugupeetud härra Jürgen Ligi

Esitasite meile arvamuse avaldamiseks „Kogumispensionide seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu“ (edaspidi eelnõu), mille eesmärgiks on muuta II sammas tugevamaks ja hõlbustada pensioniks kogumist. Täname võimaluse eest esitada arvamus eelnõu kohta. Toetame ettepanekuid muuta II sammas tugevamaks, kuid teeme alljärgnevalt täiendavad ettepanekud, mis olulisel määral hõlbustaks ja edendaks pensioniks kogumist.

Probleemi kirjeldus

Eesti pensionisüsteemi üks keskseid väljakutseid on ebapiisav kogumine vanaduspõlveks. OECD metoodika kohaselt moodustab keskmist palka teeniva Euroopa Liidus elava töötaja pension 68,1% tema varasemast sissetulekust. Eestis on vastav näitaja 34,4%, mis paigutab Eesti Euroopa Liidu riikide seas viimaste hulka koos Leeduga. Samal ajal rahvastik vananeb ning surve riiklikule pensionisüsteemile suureneb. Ilma täiendava säästmiseta jääb paljude inimeste tulevane pension ebapiisavaks¹.

Arvestades Eesti demograafilist olukorda, on elatustaseme säilitamiseks vältimatu soodustada vabatahtlikku kogumist ka III pensionisambasse. 2025. aasta OECD uuringu kohaselt suurendab vabatahtlik pension keskmise palga teenija netoasendusmäära Eestis ligikaudu 25 protsendipunkti võrra.¹ Selle võimaluse kasutamine on aga ebaühtlane. Rahandusministeeriumi andmetel oli 2024. aasta lõpu seisuga III samba pensionikonto 207 800 inimesel, mis tähendab, et vähem kui igal kolmandal töötajal on vastav kogumisvõimalus kasutusel².

Tööandjal peab olema senisest olulisem roll pensionisüsteemis

Eesti Kindlustusseltside Liit (edaspidi EKSL) leiab, et kehtiv maksusüsteem ei toeta piisavalt tööandja rolli pikaajalise pensionisäästu ja säästmisharjumuse kujundamisel. Tööandjal puudub selge ja atraktiivne võimalus panustada töötajate pensionikogumisse viisil, mis ei moonutaks palgasüsteemi ega looks maksusoodustuste kuritarvitamise riski.³

Kehtiva lahenduse korral konkureerivad tööandja pensioni lahendused otseselt palgaga. Pensionimakse eesmärk on suurendada töötaja pikaajalist kindlustunnet, samas kui palk on suunatud kohese tarbimise katmiseks. Sellises võrdluses eelistab töötaja sageli lühiajalist kasu, mis ongi Eesti pensionisüsteemi üks keskseid probleeme. Tööandja pension on seevastu meede, mis aitaks suunata töötajaid ja tööandjaid pikaajalist lahendust eelistama.

Tööandjatel on märkimisväärne ja suuresti kasutamata potentsiaal panustada pensionikogumisse. Vabatahtlik tööandja pensionikindlustus võimaldab ühelt poolt suunata inimesi suurema finantsteadlikkuse poole ning teiselt poolt pakkuda töötajatele hüve, mis suurendab lojaalsust. 2024. aastal tegid III sambasse sissemakseid 471 tööandjat 5 821 töötaja eest kogusummas 8,2 miljonit eurot (aastaga suurenes tööandjate arv 51 ning töötajate arv 714 võrra). Kuigi mahud on veel tagasihoidlikud, näitavad need selgelt

¹ <https://www.oecd.org/en/data/indicators/net-pension-replacement-rates.html>

² <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoieYzgyNmMyMzYtOGYxMi00OGIwLTgyNWYtZjY5NTE4NTM0MWUyIiwidCI6IjhmZTA5OGQyLTQyOGQtNGJkNC05ODAzLTcxOTVmZTk2ZjBIMiIsImMiOiI9>

³ Samal seisukohal on Eesti Tööandjate Keskliit, kes on oma manifestis öelnud, et „Tuleb luua stiimulid ja kaotada takistused tööandjate vabatahtlikuks panustamiseks näiteks tööandjapensionide loomisel, tervise edendamisel ja inimeste haridusse panustamisel.“ Kättesaadav <https://employers.ee/manifest/> ptk III.

tööandjate valmisolekut panustada. Sobiv regulatiivne keskkond soodustaks laiemat ringi ettevõtjaid oma panust andma.

Lahendusettepanekud

Kiire leevendusmeetmena näeme vajadust kehtestada maksuvabastus tööandja poolt III pensionisambasse tehtavatele maksetele. Väikeste muudatustega on võimalik suurendada inimeste pikaajalist säästmist ja leevendada tulevast survet riiklikule pensionisüsteemile.

Tööandjapoolsete III pensionisamba maksete maksuvabastuse eesmärk peaks olema lihtne mehhanism, mis: (i) suurendab pensioniks kogumist, (ii) jaotab vastutust töötaja, tööandja ja riigi vahel; (iii) aitab ennetada vaesusriski vanemas eas; (iv) vähendab tulevikus survet riigieelarvele ja sotsiaalkaitstesüsteemile ning (v) tugevdab tööjõu pikaajalist kindlustunnet ja tööandjate rolli sotsiaalse vastutuse kandjana.

EKsL-i hinnangul peaks maksusoodustus vastama järgmistele põhimõtetele:

- **Töötajate võrdne kohtlemine.** Võimalus liituda tööandja pensionilahendusega peab olema tagatud kõigile töötajatele ühtsetel tingimustel. Sarnane lähenemine on Eesti õiguses juba kasutusel tööandja tervise edendamise kulude maksuvabastuse puhul.
- **Selge ja läbimõeldud piirmäär.** Maksusoodustus võib olla piirmääraga või ilma. Piirmäära kehtestamine võib anda turule selge signaali riigi toetusest tööandjate panusele. Praegu kehtib Eestis III samba puhul piirmäär 6000 eurot, mida arvestatakse nii töötaja kui ka tööandja panuse peale kokku. Keerukuse vähendamiseks võiks nimetatud piirmäär kehtida vaid pensionikogujale. Tööandja panusele kehtestataks eraldi piirmäär (nt 6 000 eurot aastas).⁴
- **Pikaajalist säästmist soodustav maksustamine.** Väljamaksete maksustamise reeglistik peaks motiveerima vara hoidmist kuni pensionieani. Ennetähtaegne väljavõtmine võiks olla maksustatud viisil, mis säilitab süsteemi eesmärgipärasuse ja/või tulla kõne alla erandjuhtumitele⁵.
- **Vabatahtlikkus.** Süsteem peab jääma vabatahtlikuks nii tööandja kui ka töötaja jaoks, võimaldamaks paindlikku rakendamist ja turupõhist arengut.
- **Halduslihtsus.** Tööandja pensionikindlustusega liitumine peab olema võimalikult lihtne ning halduskoormus minimaalne. Võimalik on kaaluda nn automaatse liitumise lahendust, kus töötajal on õigus süsteemist loobuda. Tööandjale peaks jääma õigus valida fond või kindlustusandja, et vältida liigset keerukust. Samuti tuleb lahendada olukorrad, kus töötaja keeldub pensionikonto avamisest või selle avamine ei ole objektiivselt võimalik, tagades, et see ei too tööandjale kaasa täiendavaid kohustusi.

Kokkuvõte

Ettepanekus on toodud kiired meetmed, mis hõlbustaks ja edendaks pensioniks kogumist läbi tööandjatele kaasamise, läbi stiimulite seadmise ja maksualaste takistuste kaotamise. EKsL on valmis panustama ka pensionisüsteemi põhjalikumasse reformi, kui selleks on olemas riigipoolne valmisolek ja poliitiline tahe.

EKsL-i kogemus näitab, et uute tööandja kohustuste aga ka kindlustusliikide juurdumine võtab turul aega aastaid. Mõju ei pruugi avalduda kiiresti, kuid avaldub järjepidevalt. Igasuguse pensionilahenduse mõjud paistavad välja alles aastakümnetega.

Palume meie ettepanekuid eelnõu menetlemisel arvestada. Oleme meeleldi valmis vajadusel kohtuma ja oma ettepanekuid täiendavalt selgitama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Tuuli Pärenson
juhatuse esimees

Martti Merila, 667 1809, martti.merila@lkf.ee

⁴ Näitena rahvusvahelisest praktikast olgu öeldud, et Soomes on vastav ülempiir on 8 500 eurot aastas. Lätis saab tööandja kuni 10% brutopalgast maksta maksuvabalt (ka sots maksu vaba), eeldusel, et kogumisperiood on vähemalt 10 aastat.

⁵ Nt kui pensionikoguja tervislik seisund on halvenenud ja seetõttu on oodatavateluga keskmisest lühem.